

Redovisning av regeringsuppdrag

Samverka med Uppsala universitet att genomföra utbildningsinsatser om barnets rättigheter

Dnr BO 2024–0080

Innehåll

Redovisning av regeringsuppdrag	1
Innehåll	2
Sammanfattning.....	3
Inledning	3
Bakgrund.....	3
Barnets röst är hjärtat av Barnombudsmannens uppdrag	4
Mål	4
Avgränsning	5
Resultat.....	5
Genomförda insatser.....	5
Analys och behov framåt	7
Utbildningsinsatserna skapar mervärde.....	7
Identifierad utvecklingspotential	7
Slutsatser och framåtblick	9
Kostnader	9

Sammanfattning

Barnombudsmannen har under 2025 samverkat med Uppsala universitet inom ramen för Uppsala universitets uppdrag att genomföra utbildningsinsatser om mänskliga rättigheter, inklusive barnets rättigheter. Barnombudsmannens medverkan syftar till att stärka utbildningarnas praktiska tillämpning av barnets rättigheter, och riktar sig till personer som arbetar inom myndigheter, kommuner och regioner.

Under 2025 har Barnombudsmannen medverkat i både grund- och fortsättningskurser samt i verksamhetsanpassade utbildningar, där fokus varit att stärka den praktiska kunskapen om barns delaktighet, tillvägagångssätt vid prövning av barnets bästa (barnkonsekvensanalys), samt rättspraxis avseende barnkonventionen. Barnombudsmannen har även bidragit till utvecklingen av digitalt utbildningsmaterial inom Uppsala universitets utbildningsportal MR-forum, bland annat genom framtagandet av ett barnrättsligt case kopplat till krisberedskap.

Barnombudsmannens analys visar att uppdraget har genomförts i enlighet med plan och bidragit till uppfyllelse av årets mål, samt till arbetet med de långsiktiga målen. Utvärderingar från deltagare visar att utbildningsinsatserna upplevs som relevanta, av hög kvalitet och särskilt värdefulla i sitt fokus på praktisk tillämpning. Samverkan mellan Barnombudsmannen och Uppsala universitet bedöms ha skapat ett mervärde genom att förena teoretisk kunskap med praktisk stöd.

Samtidigt identifieras behov av fortsatt och fördjupad tillämpning av barnets rättigheter i offentlig verksamhet, särskilt vad gäller barns delaktighet och prövning av barnets bästa i beslutsprocesser. Det finns även en efterfrågan på att nå fler inom målgruppen, särskilt personer i ledande och strategiska funktioner.

Sammantaget bedöms samverkan mellan Barnombudsmannen och Uppsala universitet vara ändamålsenlig och relevant. Uppdraget utgör ett viktigt bidrag till att stärka barnrättsarbetet i offentlig verksamhet och i förlängningen till att öka barns tillgång till sina rättigheter.

Inledning

Bakgrund

Sverige har återkommande fått kritik från internationella övervakningsorgan angående den bristande kunskapen om mänskliga rättigheter i den statliga och kommunala förvaltningen¹, och regeringen uppdrog åt Uppsala universitet att genomföra verksamhetsanpassade och praktiskt inriktade utbildningsinsatser för personal i ett urval av statliga myndigheter. Sedan år 2021 får Uppsala universitet även använda medel till att utbilda befattningshavare i kommuner och regioner.

År 2024 fick Uppsala universitet ett utökat uppdrag att erbjuda särskilda kompetenshöjande insatser om barnets rättigheter.² Samtidigt fick Barnombudsmannen i uppdrag att samverka med Uppsala universitet inom ramen för det uppdraget.³

---

¹ Sammanfattade slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport. Kommittén för barnets rättigheter. 7 mars 2023.

² Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Uppsala universitet, 2023-12-20, U2024/02472 (delvis).

³ Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Barnombudsmannen, 2023-12-21, S2023/03257 (delvis).

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2025 Barnombudsmannen i uppdrag att fortsatt samverka med Uppsala universitet i enlighet med uppdrag i Uppsala universitets regleringsbrev för budgetåret 2025 att genomföra utbildningsinsatser om de mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter (Ku2017/00254 och Ku2017/00961).⁴

Barnets röst är hjärtat av Barnombudsmannens uppdrag

Barnombudsmannen arbetar för att alla barn ska få en god och trygg uppväxt fri från alla former av våld, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, att alla barn har rätt att få uttrycka sina åsikter och få dem beaktade, samt åtnjuta barnkonventionens rättigheter.

Med utgångspunkt i Barnombudsmannens huvudsakliga uppgift – att företräda barn och ungas rättigheter och intressen genom att driva på genomförandet och bevaka efterlevnaden av barnkonventionen – är kunskapsspridning och stöd till offentliga aktörer i den praktiska tillämpningen en central del av arbetet. En avgörande förutsättning för detta är att lyssna till barn och unga, lyfta deras röster och verka för att fler gör detsamma. Barn är experter på sina egna liv, och först när vi tar del av deras perspektiv kan vi offentliga aktörer fullt ut anamma ett barnrättsperspektiv i vårt arbete. I denna kontext är uppdragen till Uppsala universitet och Barnombudsmannen angelägna. Ett av de många barn som Barnombudsmannen samtalat med inom ramen för myndighetens årsrapport 2025 *"Ni måste hinna före"*, klargör detta genom att förklara:

"Det är viktigt att ha vuxna som i steg ett vill lyssna på barn, på riktigt. Man måste vilja lyssna till att börja med för att förstå." tjejs⁵

Barnombudsmannens fokus vid utbildningsinsatser i barnets rättigheter är att utbildningarna är relevanta, har en tydlig praktisk koppling och tar sin utgångspunkt i barns verklighet. Barnombudsmannen vill dessutom aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv genom att synliggöra att barn kan ha olika intressen, behov och förutsättningar, i stället för att behandla barn som en homogen grupp. Goda kunskaper om barnkonventionen och barnets rättigheter krävs på alla offentliga nivåer, såväl i teori som i praktisk tillämpning. Genom aktuell samverkan med Uppsala universitet har Barnombudsmannen fått kunskap om både kunskapsluckor och tillämpningssvårigheter hos målgruppen, och har därigenom kunnat bidra till att höja kunskapsnivån och stärka barns tillgång till sina rättigheter.

I denna redovisning beskrivs hur Barnombudsmannen har genomfört uppdraget.

Mål

Långsiktiga, övergripande mål

- Ökad kvalitet, relevans och bidrag av praktisk inriktning i Uppsala universitets utbildningsinsatser avseende barnets rättigheter.

⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende anslag 5:2 Barnets rättigheter, S2024/02156 (delvis)

⁵ Barnombudsmannens årsrapport 2025, "Ni måste hinna före", Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad, s.28.

- Kunskapen och den praktiska tillämpningen av barnkonventionen ska stärkas hos de personer i den offentliga sektorn som i sin verksamhet behandlar frågor och fattar beslut som rör barn.
- Målgruppen som nås av utbildningsinsatserna ska breddas, såväl vad gäller verksamhet som personal.

Mål 2025

- Utveckla och genomföra utbildningsinsatser i barnets rättigheter i samverkan med Uppsala universitet.
- Myndigheter, kommun och region känner till och kan använda de webbaserade metodstöd som Barnombudsmannen har utvecklat avseende prövning av barnets bästa och barns delaktighet.
- Ge stöd till Uppsala universitet vad gäller övriga aktiviteter inom projektet, samt ge stöd i analys av utvecklingsbehov avseende genomförandet av utbildning i barnets rättigheter.

Avgränsning

Inom ramen för uppdraget ska Barnombudsmannen inte genomföra egna utbildningar i barnets rättigheter utöver de som genomförs tillsammans med Uppsala universitet.

Resultat

Genomförda insatser

Våren 2025

Inledningsvis diskuterades mellan Barnombudsmannen och Uppsala universitet lärdomar från föregående års projekt, samt hur Barnombudsmannen på bästa sätt kan bidra till Uppsala universitets utbildningar i barnets rättigheter. Vårens första möten inkluderade att diskutera och planera för 2025 års samarbete.

Barnombudsmannen har under våren deltagit vid två tillfällen i Uppsala universitets kurs "Barns rättigheter 2 – fortsättningskurs".⁶ Barnombudsmannen har vid dessa kurstillfällen utbildat kursdeltagarna i myndighetens stöd och verktyg för att tillämpa barnkonventionen i praktiken, med särskilt fokus på webbstödet för barns delaktighet och prövning av barnets bästa. Kurstillfället inkluderade även en redogörelse och övningar kopplade till myndighetens arbete med att bevaka rättspraxis avseende barnkonventionen.

Barnombudsmannen har under våren deltagit vid två verksamhetsanpassade utbildningar, en med Lycksele kommun⁷ och en med Länsstyrelsen Dalarnas län⁸. Därtill har Barnombudsmannen under hösten kontaktat enskilda verksamheter för att undersöka hur det interna arbetet fortsatt efter utbildningstillfället.

---

⁶ 2 april 2025 och 20 maj 2025.

⁷ 8 maj 2025.

⁸ 26 maj 2025.

- Lycksele kommun vill fördjupa sin kunskap för att bättre integrera barns rättigheter och fler hållbarhetsmål i krisberedskapsarbete. Barnombudsmannen och Uppsala universitet genomförde en utbildningsdag för representanter från flera förvaltningar i Lycksele kommun. Deltagarna bestod av chefer och tjänstepersoner från socialtjänsten, skol- och elevhälsa, barnomsorg, kultur- och fritidsförvaltningen samt den centrala förvaltningen med ansvar för strategiska frågor. Utbildningen fokuserade på krisberedskap ur ett barnrättsperspektiv.
- Barnombudsmannen och Uppsala universitet genomförde en utbildningsdag i Falun med representanter från Länsstyrelsen Dalarnas län, där Barnombudsmannen och Uppsala universitet enligt önskemål fördjupade sig i barnets rättigheter, med fokus på olika rättsfall, barns delaktighet samt Barnombudsmannen olika stöd och verktyg för att tillämpa barnkonventionen i praktiken.

Hösten 2025

I början av hösten introducerades nya projektledare från både Barnombudsmannen och Uppsala universitet, som båda tog över pågående regeringsuppdrag från tidigare projektledare. Inledande möten mellan parterna fokuserade på att ta vid där projektet befann sig, sammanfatta vårens insatser och planera framåt för resten av året.

Barnombudsmannen har under hösten deltagit vid två tillfällen i Uppsala universitets kurser i barnets rättigheter, inkluderat utbildningens grundkurs⁹ och fortsättningskurs¹⁰. Vid grundkursen deltog Barnombudsmannen för att bistå i diskussioner och övningar samt få en överblick över deltagarnas kunskapsnivå och de frågor som uppkommer. Syftet var att kunna förfina utbildningsinnehållet inför fortsättningskursen.

Vid fortsättningskursen har Barnombudsmannen, liksom under vårens kursupplägg, utbildat kursdeltagarna i myndighetens stöd och verktyg för att tillämpa barnkonventionen i praktiken, med särskilt fokus på webbstödet för barns delaktighet och prövning av barnets bästa. Kurstillfället inkluderade även en redogörelse och övningar kopplade till myndighetens arbete med att bevaka rättspraxis avseende barnkonventionen. Efter kurstillfället har både Uppsala universitet och Barnombudsmannen skickat ut en utvärdering för deltagare att svara på.

I kurserna har Barnombudsmannen aktivt involverat barns röster, baserat på erfarenheter och perspektiv från barn och unga. Detta har inneburit att diskutera och exemplifiera hur man kan lyssna till barn och främja deras delaktighet, med utgångspunkt i erfarenheter från myndighetens årsrapport "*Ni måste hinna före*"¹¹ samt från projekt där Barnombudsmannen varit i skolklasser och mött barn i låg-, mellan- och högstadiet.¹²

Under hösten har Barnombudsmannen även tagit del av Uppsala universitets utbildningsportal MR-forum¹³, där olika webbutbildningar avseende mänskliga rättigheter finns tillgängliga. Barnombudsmannen har gett synpunkter och inspel på innehåll om barnets rättigheter.

Ett inlägg i utbildningsportalen är *Casebanken*, där deltagare kan lära genom att arbeta med fiktiva och riktade case. Barnombudsmannen har under hösten medverkat i ett av dessa case, som berör en kommuns arbete med krisberedskapsplaner. Caset behandlade frågor om barns rätt till information, delaktighet och om att beakta barnets bästa i krisberedskapsarbete.

⁹ 2 oktober 2025.

¹⁰ 13 november 2025.

¹¹ Barnombudsmannens årsrapport 2025, "*Ni måste hinna före*", Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad.

¹² Barnombudsmannens egeninitierade och pågående arbete vid namn "Kontaktklasser".

¹³ <https://mr-forum.se/>

Barnombudsmannen besvarade casets frågeställningar genom inspelning av en kommentarsfilm¹⁴, där myndigheten förklarade hur barns rättigheter kan tillämpas i praktiken i detta scenario.

Kommentarsfilmen är ett bidrag till hur samverkansprojektet med Uppsala universitet, utöver rena utbildningstillfällen, löpande möjliggör både kunskapsutveckling och praktisk tillämpning av barns rättigheter.

Analys och behov framåt

Utbildningsinsatserna skapar mervärde

Samverkan mellan Barnombudsmannen och Uppsala universitet under 2025 har fortsatt att utvecklas positivt och bidragit till att stärka såväl teoretisk kunskap som praktisk förståelse för barnets rättigheter inom offentlig verksamhet.

Svar från utvärderingar från kurstillfällena visar att utbildningarna upplevts som relevanta, av hög kvalitet och särskilt värdefulla i sitt fokus på praktisk tillämpning. Barnombudsmannens medverkan, och myndighetens genomgång av så väl rättspraxis som metodstöd för att tillämpa barnkonventionen i praktiken, har fått positiv respons. Deltagare från fortsättningskursen har uppskattat en tydlig kommunikation gällande processen för hur barns delaktighet och hur en prövning av barnets bästa kan tillämpas praktiskt. Det uttrycks också värdefullt att Barnombudsmannen följer, sammanställer och visar rättspraxis på området, då det enligt deltagare är tidskrävande att söka efter rättsfall på egen hand. Resultatet visar på att insatserna under 2025 har bidragit till att uppnå målet att myndigheter, kommun och region känner till och även kan använda de webbaserade metodstöd som Barnombudsmannen har utvecklat avseende prövning av barnets bästa och barns delaktighet.

Avseende de verksamhetsanpassade utbildningarna som genomförts, visar svar från utvärdering att ett verksamhetsanpassat och praktisknära upplägg stärker utbildningens genomslag. Samordnare från Lycksele kommun uppger bland annat att deltagarna fått hjälp att på ett koncist och tydligt sätt förstå hur de ska tänka i sina yrkesroller när det kommer till barnrättsfrågor. Utbildningsdeltagarna angav även att utbildningstillfället innehöll goda praktiska exempel och relevanta grupparbeten. Kommunen tar nu vid att internt vidareutbilda kommunens verksamhet i kris- och beredskapsorganisation.

Sammantaget visar samverkan mellan Barnombudsmannen och Uppsala universitet kring såväl kurser som verksamhetsanpassade utbildningar på ett mervärde genom att förena teori med praktisk tillämpning, och därigenom stärka offentliga verksamheters fortsatta arbete med barnets rättigheter.

Identifierad utvecklingspotential

Målgrupper för utbildningarna

Målgruppen för grund- och fortsättningskurserna är bred och består av deltagare från myndigheter, kommuner och regioner, med varierande yrkesroller och ansvarsområden. Denna bredd ser Barnombudsmannen som en styrka och bidrar till erfarenhetsutbyte om

---

¹⁴ 12 december 2025.

barnets rättigheter över organisatoriska gränser. Varken Barnombudsmannen eller Uppsala universitet ser behov av att förändra målgruppens sammansättning, utan snarare att fortsatt säkerställa att kursupplägget har en balans mellan gemensamma grundläggande perspektiv och en flexibel, deltagaranpassad tillämpning utifrån respektive kurstillfälles förutsättningar.

Genomförda utbildningar och dialog med deltagare visar på en efterfrågan av fortsatta kurstillfällen samt ett behov av att nå fler inom målgruppen. Det finns även efterfrågan på att utbildningsinsatser i högre grad bör nå personer i chefspositioner samt strategiska funktioner på kommunal och regional nivå, då dessa roller har särskilt stor påverkan på hur barnets rättigheter integreras i styrning, budgetering och verksamhetsorganisering.

Behov av fördjupad tillämpning

Analysen av genomförda utbildningar visar att många deltagare har goda grundläggande kunskaper om barnkonventionens innehåll, men att stöd fortfarande behövs för att omsätta rättigheterna i den egna verksamheten. Behovet gäller både situationer där barn berörs direkt i verksamhetens frågor och där barns rättigheter påverkas indirekt. Behovet rör främst praktisk tillämpning hur barns delaktighet kan genomföras och hur prövningar av barnets bästa kan genomföras i olika typer av beslutsprocesser.

Dessa behov överensstämmer med Barnombudsmannens samlade erfarenheter från andra regeringsuppdrag kring samverkan och stöd till offentliga verksamheter¹⁵, samt med myndighetens löpande dialog med offentliga aktörer.

Tänkbara aktiviteter

Utöver de kurser, verksamhetsanpassade utbildningar och den pedagogiska stöd som redan ingår i Barnombudsmannen och Uppsala universitets samverkan, finns andra tänkbara möjligheter att nå en större målgrupp och förstärka det praktiska lärandet.

- Barnombudsmannen kan fortsatt bidra med kunskap i MR-forums barnrättsliga case, till exempel genom inspelade kommentarsfilmer, en insats som kan bidra till att nå fler och bidra till webbaserat praktiskt lärande.
- Uppsala universitet kan i samverkan med Barnombudsmannen forma mer riktade utbildningstillfällen, exempelvis i form av digitala webinarier knutna till specifika områden. Dessa seminarier kan anpassas till specifika offentliga verksamheter eller till särskilda teman, exempelvis brottsförebyggande arbete, barns rätt till skydd mot våld, barns rätt till hälsa, utbildning, delaktighet och inflytande. Barnombudsmannen och Uppsala universitet ser möjlighet att förstärka dessa seminarier genom samverkan med berörda verksamheter, till exempel genom att en offentlig verksamhet som kommit långt i arbetet med barnets rättigheter berättar om sitt praktiska arbete och de lärdomar de dragit.

Dessa aktiviteter är i linje med målet att ge stöd till Uppsala universitet avseende projektets övriga aktiviteter samt att bidra till analys av utvecklingsbehov kopplade till genomförandet av utbildning i barnets rättigheter. Genom fortsatt samverkan kring exempelvis webbaserade och riktade utbildningsinsatser stärks förutsättningarna för att nå fler målgrupper och ytterligare utveckla det praktiska lärandet

---

¹⁵ "Det är först nu jag fattar vad demokrati är" Slutredovisning av fyra regeringsuppdrag med inriktningen att omsätta barnkonventionen i praktiken. Barnombudsmannen.

Slutsatser och framåtblick

Barnombudsmannens analys av det gångna projektåret visar att uppdraget har genomförts i enlighet med plan och bidragit till uppfyllelse av de fastställda målen för året, samt till arbetet med de långsiktiga målen. Erfarenheterna pekar på att den nuvarande samverkan mellan Barnombudsmannen och Uppsala universitet fungerar väl, samt att det finns en fortsatt efterfrågan från offentliga aktörer på tillgång till de utbildningar som erbjuds.

Inom ramen för en fortsatt samverkan finns samtidigt möjligheter att vidareutveckla utbildningsinsatserna, bland annat genom att nå en bredare målgrupp och i ökad utsträckning fokusera på praktisk tillämpning av barnets rättigheter i offentlig verksamhet. En fortsatt samverkan med Uppsala universitet bedöms därför vara både ändamålsenlig och ett relevant bidrag till att långsiktigt stärka offentliga aktörers arbete med barnets rättigheter.

För våren 2026 finns bokade datum för grund- och fortsättningskurser samt verksamhetsanpassade utbildningar, där Uppsala universitet har uttryckt önskemål om Barnombudsmannens fortsatta medverkan. Barnombudsmannen ser detta som en del av myndighetens arbete med att stödja offentliga aktörer i deras barnrättsarbete, och som en del i myndighetens uppdrag att bevaka och driva på att barnkonventionen efterlevs.

Genom samverkan med Uppsala universitet ges Barnombudsmannen en väsentlig kanal för att nå fler offentliga aktörer med barns röster, myndighetens olika metodstöd samt arbetet med att följa rättspraxis. Samverkan bidrar även till att barnkonventionen, liksom barn och ungas röster, utgör en tydlig utgångspunkt i flera utbildningssammanhang.

Sammantaget bedöms uppdraget utgöra ett viktigt bidrag till ett stärkt barnrättsarbete i offentlig verksamhet och i förlängningen till att öka barns tillgång till sina rättigheter.

Kostnader

Kostnaderna för genomförandet av uppdraget uppgår till 450 tkr och belastar utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslag 5:2 Barnets rättigheter ap.6 Barnets rättigheter - till Barnombudsmannen.

2026-02-17

Juno Blom

Barnombudsman

Linnéa Jaurell

Utredare